

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Neuropsychologie van neurologische aandoeningen in de kindertijd

A. Jennekens-Schinkel & F.G.I. Jennekens (2008)
 Amsterdam: Uitgeverij Boom
 598 pagina's
 ISBN 9789053525074

Ik zat in de intercity van Maastricht naar Eindhoven toen ik het boek van Jennekens-Schinkel en Jennekens uit mijn tas pakte en op het tafeltje voor me neerlegde. Een treinpassagier naast mij verzuchtte: 'Wat een titel! Het kost al aardig wat energie om die te bevatten. Het zal vast lastig zijn om de inhoud van het boek op een eenvoudiger wijze weer te geven.' In twee zinnen gaf de nietsvermoedende techneut naast mij - zonder enige affiniteit met de neuropsychologie dan wel neurologie - een beoordeling die misschien wel voor het gehele boek geldt. Het gaat hier om een fraai en vooral ook volledig werk. Maar ook een zeer complex werk, met een grote informatiedichtheid in de zin van honderden feitjes, onderzoeken, groepsvergelijkingen en tests, en ook vele complexe (para)medische termen en afkortingen. Maar ik loop op mijn eindconclusies vooruit. Laat ik bij pagina 1 beginnen.

Daar, onder het kopje 'ten geleide' wordt de lezer duidelijk gemaakt dat het boek geschreven is voor beoefenaars van een diversiteit aan beroepen. Het is dus niet alleen geschikt voor neuropsychologen, maar ook voor artsen, klinisch psychologen, psychodiagnostisch werkers, onderwijzenden en studenten. Eigenlijk is het boek geschreven voor iedereen die professioneel

betrokken is bij de diagnostiek en begeleiding van kinderen met hersenaandoeningen. Het dient dan ook gezien te worden als een multidisciplinair naslagwerk. Deze lovenswaardige benadering van het onderwerp wordt ook bevestigd, wanneer men kijkt naar de lijst van geraadpleegde deskundigen. Er staan vertegenwoordigers in uit de kinderfysiotherapie, kindergeneeskunde, kinderimmunologie, kinderneurologie, klinische genetica, neonatologie, neurochirurgie, klinische psychologie, orthopedagogiek, klinische neuropsychologie en kinder- en jeugdpsychologie. Ondanks deze indrukwekkende lijst aan disciplines en experts, blijven de auteurs bescheiden en stellen van meet af aan dat ze in hun boek verre van alomvattend zullen zijn. Zo zullen ze alleen die cerebrale aandoeningen van de kin-

derleeftijd beschrijven die bij Nederlandse kinderen vaak voorkomen.

De te bespreken onderwerpen zijn in het boek geordend op basis van neurologische aandoeningen en niet zozeer op basis van gedragsverschijnselen: een indeling die anders is dan die van klassieke neuropsychologische boeken, zoals die van Lezak of Spreen en Strauss. Maar deze keuze is, gegeven de eerder besproken doelstelling en het brede lezerspubliek, goed te volgen. Het boek is als volgt opgebouwd: in Deel I (hoofdstuk A en B) worden de uitgangspunten en gehanteerde definities toegelicht. In dit eerste deel wordt weergegeven wat de lezer mag verwachten: zo worden affect/emotie in deze context niet besproken, omdat daarover volgens de auteurs nog te weinig bekend is. Verder wordt er, zoals een goed overzichtsartikel of -boekwerk betaamt, duidelijk omschreven hoe de bronnen geselecteerd zijn en aan welke criteria deze moesten voldoen om opgenomen te worden in dit boek. Ook wordt een overzicht gegeven van alle meetinstrumenten die frequent worden gebruikt in onderzoek en kliniek. Het betreft hier niet alleen een breed scala aan tests, maar ook aan functies of vaardigheden die de tests pretenderen te meten, zoals cognitieve functies, schoolse vaardigheden, gedrag en kwaliteit van leven. De auteurs verwijzen hierbij terecht naar eerder uitgegeven boekwerken op dit terrein, zoals die van de Commissie Testaangelegenheid Nederland (COTAN). Echter, het was handig geweest als de tests ook gemakkelijker in het boek zelf terug te vinden waren, bijvoorbeeld aan de hand van een index (met paginanummering) aan het einde van het boek.

Overzichtswerk van de meest voorkomende cerebrale aandoeningen bij kinderen

In Deel II (hoofdstuk 1 tot en met 4) staat het begin van het leven centraal. Systematisch wordt het onderzoek naar de gevolgen van een te laag geboortegewicht, te vroeg geboren worden, perinataal hersenletsel bij a terme kinderen, cerebrale verlamming en sluitingsdefecten van de neurale buis besproken. In Deel III (hoofdstuk 5 en 6) worden de effecten van ontstekingen zoals meningitis en encefalitis op de ontwikkeling en het functioneren van kinderen besproken. Deel IV (hoofdstuk 7 tot en met 9) gaat over beroerten, tumoren en traumatisch letsel van de hersenen, Deel V (hoofdstuk 10 en 11) over de gevolgen van epilepsie en epilepsiechirurgie en Deel VI (hoofdstuk 12 tot en met 14) over neurocutane syndromen, zoals neurofibromatosis 1, tubereuze sclerose complex en het syndroom van Sturge-Weber.

Deel VII (hoofdstuk 15 tot en met 17) ten slotte, gaat over 'onbegrepen verandering in gedrag of leren'. Het betreft hier slechts een selectie van ziektebeelden, waarvan de keuze gedeeltelijk berust op de ervaring van de auteurs: systemische lupus erythematosus, metachromatische leukodystrofie en myotone dystrofie type 1. Per hoofdstuk wordt zo veel mogelijk dezelfde lijn en schrijfstijl gehanteerd, waardoor de tekst goed te lezen is.

Al met al betreft het hier, zoals eerder gemeld, een mooi overzichtboek met een grote hoeveelheid aan onderzoeksresultaten. Dit maakt het overigens niet gemakkelijk leesbaar, maar dat hoeft ook niet per se bij een naslagwerk. Er worden zeer veel onderzoeksbevindingen besproken, waardoor het overzicht soms wat verloren dreigt te gaan. Gelukkig worden deze opsommingen van onderzoeksresultaten met regelmaat afgewisseld met casusbeschrijvingen, illustraties en tabellen met indelingen (bijvoorbeeld de Apgarscores), waardoor het stuk levendiger wordt. Aan het einde van ieder hoofdstuk worden naast de literatuurreferenties ook de adressen van relevante webpagina's of belangenverenigingen gegeven. Wat mij betreft is het boek een aanrader voor professionals die werken met kinderen met neuropsychologische aandoeningen.

Petra Hurks

Understanding somatization in the practice of clinical neuropsychology

G.J. Lamberty (2008)
Oxford: Oxford University Press
152 pagina's
ISBN 9780195328271

De ontwikkelingen in de klinische neuropsychologie en in het bijzonder de neuropsychologische diagnostiek vinden voor een groot deel hun oorsprong in de psychiatrie. Hier was in de late jaren veertig van de vorige eeuw de behoefte om onderscheid te kunnen maken tussen 'functionele' en 'organische' oorzaken van klachten en stoornissen. De klinische neuropsychologie richtte zich vooral op de objectiveerbare cognitieve functies en vaardigheden. Hierdoor werd steeds minder aandacht besteed aan de 'functionele' aspecten, die hooguit werden beschouwd als stoorfactoren in de diagnostiek en behandeling. Lamberty beschrijft dit in *Understanding somatization in the practice of clinical neuropsychology* als 'an obsessive focus on science' in de neuropsychologie, terwijl er in de klinische praktijk een sterke behoefte is aan een wat hij noemt 'more artful understanding of my patients'. Lamberty bepleit meer integratie van de strikt wetenschappelijke kant van de neuropsychologische praktijk en de meer intuïtieve vaardigheid in het contact met de patiënt.

Het boek kan niet gezien worden als een volledige uiteenzetting van onderwerpen als somatisatie, somatoforme symptomen en somatiserende patiënten in de klinische neuropsychologie. Het vestigt slechts de aandacht op een aantal klinisch relevante aspecten van somatisatie. Daarbij worden overigens termen nogal eens minder kritisch door elkaar gebruikt. Het boek komt mede voort uit een workshop van de American Academy of Clinical Neuropsychology in 2005 (zie voor workshopverslagen: www.oup.com/us/companion.websites/9780195328271).

Lamberty beschouwt somatiserende patiënten als een uitdaging in de klinisch-neuropsychologische praktijk. Het motiveert de clinicus actief op zoek te gaan naar de beweegredenen van patiënten en het zet hem aan veelal aan tot geduld en het contact met patiënten. Empathisch vermogen speelt daarbij een belangrijke rol. Patiënten met somatoforme kenmerken zullen op elk moment in het contact proberen de clinicus ervan te overtuigen dat hij het bij het verkeerde eind heeft. Of er daadwerkelijk veel belangstelling is voor de patiënt zal sterk uiteen-